

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania W. B. – A. w D.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.
z udziałem zainteresowanych: M. D., T. J., R. P., M. R., R. sp. z o.o. we W.,
Syndyka masy upadłości K. Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w O.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 20 listopada 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się W. B. – A. w D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym,**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w R. na rzecz radcy prawnej M. G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia kuratora w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 11 października 2017 r. oddalił apelację W. B. - A. w D. (dalej jako płatnik składek lub wnioskodawca) od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 5 grudnia 2016 r., wydanego w sprawie z udziałem R. Spółki z o.o. we W., Syndyka Masy Upadłości K. Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. (dalej jako K.), oddalającego odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 17 marca 2014 r., stwierdzających, że zainteresowani M. D., T. J., R. P. i M. R. w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 13 listopada 2013 r. podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu z tytułu zawartych umów o pracę jako pracownicy wnioskodawcy (pkt I), odrzucił apelację R. B. (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III i IV).

Sąd Apelacyjny wskazał, że zainteresowani w spornych okresach byli pracownikami wnioskodawcy, a nie podmiotów R. Spółka z o.o. we W. (dalej jako Spółka R.), a następnie K. Na podstawie zawartych między tymi Spółkami a wnioskodawcą umów cywilnoprawnych o świadczenie usług doszło do „przekazania” całej załogi wnioskodawcy (składającej się z zainteresowanych), jednak S. R., a następnie K., nie przejęły żadnych majątkowych składników przedsiębiorstwa wnioskodawcy (sklepu, ruchomości, koncesji, licencji, ksiąg, dokumentów itp.), wobec czego nie doszło do skutecznego przejęcia zakładu pracy w trybie art. 23¹ k.p. Co więcej zachowano dotychczasową strukturę i organizację, a nowy pracodawca nie sprawował faktycznego kierownictwa nad zatrudnionymi. Przejęcie tylko pracowników bez zorganizowanej całości lub części zakładu pracy jest w świetle art. 23¹ k.p. bezskuteczne i sprzeczne ze standardami ochrony pracownika na tle tego przepisu, zatem jako takie jest sprzeczne z prawem, a więc nieważne w rozumieniu art. 58 k.c. W konsekwencji Spółka R., a następnie K., nie weszły w uprawnienia pracodawcy wobec zainteresowanych pracowników, a więc nie mogły delegować zainteresowanych - jako swoich pracowników - do innego podmiotu, czyli firmy wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny podkreślił też, że w sprawie nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 594,

dalej jako ustawa o pracownikach tymczasowych), ponieważ wymienione Spółki zostały pozbawione statusu agencji zatrudnienia, a zainteresowani nie wykonywali pracy tymczasowej w rozumieniu art. 2 pkt 3 tej ustawy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca W. B. – A. w D. zaskarżył ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości, jak i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, stosownie do art. 398¹⁶ k.p.c. oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania.

Skarga kasacyjna została oparta na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c., ponieważ skarżący zarzucił naruszenie:

1) art. 177 § 1 k.p.c., przez niezawieszenie postępowania sądowego przed Sądem pierwszej instancji do czasu wydania przez organ rentowy decyzji co do K. oraz Spółki R. w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym;

2) art. 2 pkt 1 i 2, art. 5, art. 9 ust. 2a i 2b, art. 14 ustawy o pracownikach tymczasowych, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że pracodawcą i płatnikiem składek w stosunku do zainteresowanych był skarżący, podczas gdy był on jedynie pracodawcą użytkownikiem w rozumieniu tej ustawy, a pracodawcą w stosunku do zainteresowanych była K.;

3) art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 400 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zawarte umowy o świadczenie usług były sprzeczne z prawem, a w konsekwencji nieważne;

4) art. 23¹ k.p., przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że umowa o świadczenie usług nie doprowadziła do przejęcia pracowników i nie doszło do przejęcia zakładu pracy, podczas gdy zostały spełnione wszystkie przesłanki przejęcia części zakładu pracy, wynikające z przepisów krajowych, jak i z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;

5) art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), przez oddalenie apelacji w sytuacji, gdy w pierwszej instancji nie doszło do zawieszenia postępowania, mimo że przed wydaniem wyroku w pierwszej instancji

organ rentowy powinien wydać decyzję wobec Spółki, która zgłosiła zainteresowanych do ubezpieczenia społecznego, co do faktu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie czy w świetle art. 23¹ k.p. dochodzi do przejścia części zakładu pracy, gdy pracodawca deleguje swoje zadania innemu podmiotowi. Od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy bowiem rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną kurator R. Spółki z o.o. we W. oraz organ rentowy wniesli o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że

Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Chodzi więc o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym

przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 czy z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Wskazać również trzeba, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego kwestie nie spełniają wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. O ile skarżący wskazał regulacje prawne, z którymi wiąże sformułowane we wniosku zagadnienie, to przedstawiony przez niego problem nie ma charakteru ogólnego i abstrakcyjnego. Sprowadza się do udzielania odpowiedzi na pytanie, czy w okolicznościach tej konkretnej sprawy doszło do przejścia zakładu pracy, którego

skutkiem jest zmiana pracodawcy. Przypomnieć trzeba, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w zakresie rozumienia pojęcia przejścia zakładu pracy, o czym stanowi art. 23¹ § 1 k.p. (zob. wyrok z dnia 14 czerwca 2012 r., I PK 235/11, LEX nr 1250558 oraz z dnia 13 marca 2014 r., I BP 8/13, OSNP 2015 nr 8, poz. 110 i powołane tam orzeczenia). W tych judykatach Sąd Najwyższy podsumował sposób dokonywania oceny czy nastąpiło przejście zakładu pracy na innego pracodawcę, wyraźnie umiejscawiając tę ocenę w ramach procesu subsumcji stanu faktycznego ustalonego w konkretnej sprawie do normy wynikającej z art. 23¹ § 1 k.p. Przyjęto, że, po pierwsze, należy dokonać identyfikacji zakładu pracy lub części zakładu pracy, który jest przedmiotem przejścia. Następnie, należy ustalić, jakiego rodzaju jednostka jest przedmiotem przejścia, w szczególności, czy jest to jednostka, którą konstytuuje zespół pracowników, czy też o jej wyodrębnieniu przesądzą składniki materialne. Na koniec, należy ocenić, czy jednostka ta zachowała tożsamość po przejściu, przy czym badanie to powinno obejmować dokonanie całościowej oceny. Ocena czy przejmowana jednostka zachowała tożsamości zależy natomiast od tego, czy działanie jednostki opiera się głównie na pracy ludzkiej, czy na składnikach majątkowych. W wyroku z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 28/15 (OSNP 2017 nr 8, poz. 98), wydanym w sprawie o podobnym stanie faktycznym i prawnym z udziałem Spółek R. i K., Sąd Najwyższy podtrzymał tezę ugruntowaną w orzecznictwie sądowym, zgodnie z którą z bezwzględnie obowiązującego charakteru art. 23¹ § 1 k.p. wynika, że skutek przejścia części zakładu pracy, polegający na zmianie pracodawcy, następuje z mocy prawa (automatycznie), a nie w następstwie uzgodnień między zainteresowanymi pracodawcami. Uzgodnienia te nie mogą wyłączyć lub zmienić skutku przejścia zakładu pracy lub jego części. O tym zaś, których pracowników dotyczy skutek przejścia, decyduje jedynie faktyczne związanie pracownika z określoną częścią zakładu pracy. W tym kontekście podkreślenia wymaga, że z ustaleń stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy jest związany, wynika, że doszło jedynie do „outsorsingu kadrowo - placowego”, co - jak prawidłowo przyjęły Sądy obu instancji - nie wyczerpuje przesłanek z art. 23¹ k.p.

Tym samym skarżący nie sformułował problemu prawnego, który dotychczas nie został rozstrzygnięty w judykaturze, a którego rozstrzygnięcie

miałoby znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej, poprzestając na kwestionowaniu oceny prawnej Sądu Apelacyjnego co do tego, czy w okolicznościach rozpoznawanej sprawy doszło do zmiany pracodawcy na podstawie art. 23¹ k.p.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1476).